

A magic ride!

Αργύρη Βαρβάρα & Όλγα Τζόλου
1ο 12/θέσιο Δημοτικό Σχολείο Φιλιππιάδας

Το Πρόγραμμα Εκμάθησης της Αγγλικής στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία (ΠΕΑΠ) που κληθήκαμε να εφαρμόσουμε πέρυσι για πρώτη φορά, στηρίζεται επιστημονικά στον αναδυόμενο πολυγραμματισμό με κατάλληλο υλικό για τους μικρούς μαθητές κ μαθήτριες του σήμερα και αυριανούς πολίτες του αύριο. Στηρίζεται δηλαδή, στον αναδυόμενο σχολικό γραμματισμό στη μητρική γλώσσα από τη μία μεριά και στοχεύει σε κοινωνικούς γραμματισμούς στην ξένη γλώσσα, τους οποίους τα παιδιά έχουν ήδη αναπτύξει στη μητρική. Επίσης, δεν επικεντρώνεται στη διδασκαλία μίας συγκεκριμένης ύλης αλλά στην εξατομικευμένη μάθηση. Στόχος είναι και η καλλιέργεια διαπολιτισμικού ήθους επικοινωνίας.

Ειδικότερα, το ΠΕΑΠ στοχεύει στην κοινωνική ανάπτυξη των μικρών μαθητών με ταυτόχρονη συνειδητοποίηση ότι «ανήκουν» σε έναν κόσμο πολύ ευρύτερο από αυτόν που γνωρίζουν. Έτσι, περιορίζεται και ο «εγωκεντρισμός» που χαρακτηρίζει τα παιδιά της ηλικίας αυτής και επιλέγονται δραστηριότητες τέτοιες που συμβάλλουν στην ανάπτυξη κοινωνικών και συνεργατικών δεξιοτήτων και κατ' επέκταση στην καλλιέργεια της αυτοεκτίμησής τους.

Όλα σχεδόν τα κείμενα που συναντούμε στη ζωή μας είναι πολυτροπικά χρησιμοποιούν δηλαδή, όλα τα συστήματα αναπαράστασης (representation systems) όπως τη γλώσσα αλλά και το οπτικό, ακουστικό σύστημα (visual and audio representation), το σύστημα των αισθήσεων (tactile representation), των χειρονομιών (gestural representation) και το σύστημα που αφορά το χώρο και την εγγύτητα (spatial representation). Η χρήση αυτών των συστημάτων διαφέρει από πολιτισμό σε πολιτισμό και για αυτό το λόγο όταν μαθαίνουμε μία ξένη γλώσσα χρειάζεται να μάθουμε να καταλαβαίνουμε πώς τα συστήματα αυτά νοηματοδοτούν αλλά και να παράγουμε νόημα με βάση αυτά.

Αυτό μπορεί να γίνει είτε με διδασχή είτε όχι. Ταυτόχρονα, οι τρόποι αυτοί συνιστούν και σημαντικά μέσα εκμάθησης της γλώσσας δηλαδή, χρησιμοποιώντας εικόνες ή χειρονομίες, τραγούδια ή ήχους μαθαίνουμε και να μιλάμε. Ειδικά για τα μικρά παιδιά, η χρήση πολυτροπικού λόγου και η αξιοποίηση άλλων τρόπων αναπαράστασης για την εκμάθηση της γλώσσας έχει ευεργετικά αποτελέσματα. Έτσι, οι δραστηριότητες που επιλέγονται χαρακτηρίζονται από πολυτροπικότητα και ταυτόχρονα πρέπει να έχουν άμεση σχέση με τις

εμπειρίες και τον κόσμο των παιδιών που όμως είναι περιορισμένος. Πρέπει τα παιδιά να είναι εξοικειωμένα με το θέμα και το είδος της δραστηριότητας που επιλέγουμε ώστε να έχει νόημα η γλώσσα με την οποία λεκτικοποιείται η πράξη.

Έχοντας τις παραπάνω «αρχές» (ανάπτυξη γραμματισμών, κοινωνικών δεξιοτήτων, πολυτροπικότητα λόγου) υπ' όψιν μας, παρουσιάσαμε την Παρασκευή 10-6-2011 στο 1ο Δημοτικό σχολείο Φιλιπιάδας μία εκδήλωση στα πλαίσια του μαθήματος των Αγγλικών από τους μαθητές της πρώτης δημοτικού.

Ιδέα αυτής της πρωτοβουλίας ήταν να δείξουμε στους γονείς τι έμαθαν τα παιδιά τους κατά τη διάρκεια της λειτουργίας του ΠΕΑΠ και με αυτόν τον τρόπο και οι ίδιοι να καταλάβουν πώς λειτούργησε το πρόγραμμα, αλλά και τα παιδιά να αποκομίσουν τη χαρά και την ικανοποίηση για τις προσπάθειές τους.

Σκέψη μας ήταν να συρράψουμε τις θεματικές ενότητες που είχαν διδαχθεί και να τις συνδέσουμε σε μία ιστορία, ενδιαφέρουσα και κατά κάποιο τρόπο θεατρική. Από την άλλη πλευρά όμως, δε θέλαμε να εγκλωβίσουμε τα παιδιά σε ρόλους, αλλά να τα αφήσουμε ελεύθερα να εκφραστούν και να συνεισφέρουν με τις γνώσεις τους στο εγχείρημα.

Τα παιδιά ανταποκρίθηκαν με χαρά και όρεξη συνεισφέροντας δημιουργικά. Χρησιμοποίησαν δηλαδή την ξένη γλώσσα σαν εργαλείο και μας έδωσαν και αυτά ιδέες εκφράζοντας έτσι τη δημιουργικότητά τους με έναν άλλο τρόπο επικοινωνίας εκτός της μητρικής γλώσσας.

Η ιστορία αναφερόταν σε ένα ταξίδι με μαγικό λεωφορείο. Ξεκινήσαμε λοιπόν με τους χαιρετισμούς και τις συστάσεις προς τον οδηγό (Hello, What's your name? I'm...) και συνεχίσαμε ως εξής:

1. Συναισθήματα για το ταξίδι (happy, angry, sad...)
2. Χρώματα (τι χρώμα είναι το λεωφορείο και τα αγαπημένα μας)
3. Το τραγούδι wheels on the bus
4. Άγρια ζώα (το λεωφορείο μας πήγε στη ζούγκλα - lion, tiger, hippo...)
5. Ζώα της φάρμας (cow, cat, dog...)
6. Φαγητά (fruit, vegetables, etc)
7. Αριθμοί (1 to 10)
8. Πόλη (street, trees, houses, school...)
9. Μέλη της οικογένειας (mummy, daddy, who is it?)
10. Δωμάτια σπιτιού (kitchen, bedroom, bathroom...)
11. Εποχή-καιρός-ρούχα (summer, it's hot, it's sunny, t-shirt, shorts...)
12. Μέρη του σώματος-προσώπου (eyes, ears, body, arms, legs...)

Στο πλαίσιο παραγωγής και εκφοράς λόγου, τα παιδιά, χωρίς να διδαχθούν κανόνες, δημιούργησαν μόνα τους νέα γλώσσα:

- στο τραγούδι wheels on the bus χρησιμοποίησαν το οριστικό άρθρο the στην 4^η στροφή the mummy on the bus goes shshsh.... επειδή το είχαν ακούσει στην 3^η στροφή the baby on the bus...
- όταν το λεωφορείο μας έφερε στο σπίτι μας (στο πλαίσιο της ιστορίας) και χτυπήσαμε την πόρτα, τα παιδιά χρησιμοποίησαν την ερώτηση who are you? την οποία είχαν μάθει στο τραγουδάκι knock, knock trick or treat κάτι αρκετά κοντά στο who is it?
- μάθανε τον πληθυντικό όταν κάναμε τα μέρη του σώματος eyes, ears, κτλ χωρίς, βέβαια, ενσυνείδητη διδαχή κανόνων. Κάνοντας επανάληψη για τα ζώα της ζούγκλας και της φάρμας εφάρμοσαν το -s για να πουν ότι βλέπουν πολλά τέτοια ζώα.

Αυτό που πιστεύουμε ότι καταφέραμε μέσω αυτής της προσομοίωσης μαθήματος - γιατί ουσιαστικά αυτό κάναμε - ήταν να δώσουμε στα παιδιά χαρά, την ευκαιρία να δείξουν τι έχουν μάθει, αλλά και τον έπαινο που είναι πολύ σημαντικός. Επίσης οι γονείς είδανε τη λειτουργία του προγράμματος, ποιοι ήταν οι στόχοι και πώς τα παιδιά τους ανταποκρίθηκαν.

Οι αντιδράσεις ήταν πολύ θετικές. Οι γονείς έφυγαν πολύ ικανοποιημένοι από την εικόνα των παιδιών τους να είναι τόσο ενθουσιασμένα με ένα μάθημα. Είδαν τη σημασία και το ρόλο της επικοινωνιακής προσέγγισης και αποδέχτηκαν ότι χωρίς βιβλία (γραπτό λόγο) επιτυγχάνεται μάθηση και πρόοδος και έτσι εξαλείφτηκαν οι ανησυχίες για την έλλειψη βιβλίου που υπήρχαν στην αρχή της χρονιάς. Κατανόησαν δε, ότι πράγματι, όταν υπάρχει διάθεση και από τις τρεις πλευρές (εκπαιδευτικοί, μαθητές, γονείς) μπορούν να γίνουν αξιολογικά πράγματα.

Στόχος μας ήταν να γίνει κατανοητός ο διαφορετικός τρόπος με τον οποίο μαθαίνουν τα μικρά παιδιά. Δε χρησιμοποιούν δηλαδή αναλυτικές και συνθετικές γνωσιακές διεργασίες, αφαιρετική και επαγωγική σκέψη όπως οι έφηβοι και ενήλικες, αλλά το παιχνίδι και την πράξη. Χρησιμοποιούν τη γλώσσα για να «κάνουν» πράγματα (να επικοινωνήσουν με φίλους, φανταστικούς φίλους κ.α) και όχι για να μάθουν για αυτή. Συμπερασματικά ο εκπαιδευτικός πρέπει να δημιουργήσει τέτοιες συνθήκες διάδρασης και επικοινωνίας για τους μαθητές όπως ρίμες, τραγουδάκια, ιστορίες και παραμύθια.

Τα παιδιά χρησιμοποίησαν πολύ τη φαντασία τους, ταυτίστηκαν με την ιστορία, αισθάνονταν δηλαδή τόσο κατά την προετοιμασία, όσο και κατά την παρουσίαση, ότι βρίσκονταν σε λεωφορείο και χάρονταν γι' αυτό. Ήθελαν πάρα πολύ να συμμετέχουν. Ο ενθουσιασμός τους ήταν κάτι το εξωπραγματικό για εμάς. Επίσης, και μετά το πέρας της

εκδήλωσης ήταν εξαιρετικά ικανοποιημένα και περήφανα για την προσπάθειά τους.

Κάνοντας μία αποτίμηση του όλου εγχειρήματος και με δεδομένο τη μαθησιοκεντρική προσέγγιση που επικεντρώνει την προσοχή μας στη διαδικασία και όχι στο αποτέλεσμα της μάθησης θα μπορούσαμε να πούμε ότι οι μαθητές μας:

- βίωσαν πολύ θετικά τη συγκεκριμένη εμπειρία
- αντιλήφθηκαν και κατανόησαν ό,τι γινόταν στη συγκεκριμένη περίπτωση
- ανέλυσαν τα δεδομένα που τους παρέχονταν
- εφάρμοσαν τα δεδομένα αυτά για να μετέχουν εποικοδομητικά στην όλη διαδικασία.